

Audiència. El «Gran Hallel». Salm 136 (135)

Benet XVI ens recorda en aquesta audiència que: el Déu que va crear el cel i la terra i les grans llumeneres celestials, entra a la història dels homes per portar la salvació a tots els seus fills, tal com ho diu la lloança i benedicció del Salm 136.

06/12/2011

Estimats germans i germanes,

Avui vull meditar amb vosaltres un Salm que resumeix tota la història de la salvació testimoniada en l'Antic Testament. Es tracta d'un gran himne de lloança que celebra el Senyor en les manifestacions múltiples i repetides de la seva bondat al llarg de la història dels homes. És el Salm 136, o 135 segons la tradició greco-llatina.

Aquest Salm, pregària solemne d'acció de gràcies, conegut com el «Gran Hallel», es canta tradicionalment al final del sopar pasqual jueu i probablement també Jesús el va resar en l'última Pasqua celebrada amb els deixebles; a això, en efecte, sembla al·ludir l'anotació dels evangelistes: «*Després de cantar els salms van sortir cap a la muntanya de les Oliveres*» (cf. Mt 26, 30; Mc 14, 26). L'horitzó de la lloança il·lumina el difícil camí del Calvari. Tot el Salm 136 es desenvolupa en forma de lletania, ritmat per la

repetició antifonal «*perdura eternament el seu amor*». Al llarg de la composició, s'enumeren els nombrosos prodigis de Déu en la història dels homes i les seves contínues intervencions a favor del seu poble; i a cada proclamació de l'acció salvífica del Senyor respon l'antífona amb la motivació fonamental de la lloança: l'amor etern de Déu, un amor que, segons el terme jueu utilitzat, implica fidelitat, misericòrdia, bondat, gràcia, tendresa. Aquest és el motiu unificador de tot el Salm, repetit sempre de la mateixa manera, mentre canvien les seves manifestacions puntuals i paradigmàtiques: la Creació, l'alliberament de l'Èxode, el do de la terra, l'ajuda provident i constant del Senyor al seu poble i tota criatura.

Després d'una triple invitació a l'acció de gràcies al Déu sobirà (vv. 1-3), se celebra el Senyor com Aquell

que realitza «*grans meravelles*» (v. 4), la primera de les quals és la Creació: el cel, la terra, els astres (vv. 5-9). El món creat no és un mer escenari en el qual s'insereix l'acció salvadora de Déu, sinó que és el començament mateix d'aquesta acció meravellosa. Amb la Creació, el Senyor es manifesta en tota la seva bondat i bellesa, es compromet amb la vida, revelant una voluntat de bé d'on brolla cadascuna de les altres accions de salvació. I en el nostre Salm, al·ludint al primer capítol del Gènesi, el món creat està sintetitzat en els elements principals, insistint en especial sobre els astres, el sol, la lluna, les estrelles, criatures magnífiques que governen el dia i la nit. Aquí no es parla de la creació de l'ésser humà, però ell hi és sempre present, el sol i la lluna són per a ell - per a l'home-, per regular el temps de l'home, posant-lo en relació amb el Creador sobretot a través de la indicació dels temps litúrgics.

Tot seguit, s'esmenta precisament la festa de la Pasqua, quan, passant a la manifestació de Déu en la història, comença el gran esdeveniment de l'alliberament de l'esclavitud d'Egipte, de l'Èxode, traçat en els elements més significatius: l'alliberament d'Egipte amb la plaga dels primogènits egipcis, la sortida d'Egipte, el pas del mar Roig, el camí pel desert fins a l'entrada a la terra promesa (vv. 10-20). Som en el moment originari de la història d'Israel. Déu va intervenir poderosament per portar el seu poble a la llibertat, a través de Moisès, el seu enviat, es va imposar al faraó revelant-se en tota la seva grandesa i, al final, va vèncer la resistència dels egipcis amb el terrible flagell de la mort dels primogènits. Així Israel va poder deixar el país de l'esclavitud, amb l'or dels opressors (cf. *Ex* 12, 35-36), «triomfants» (*Ex* 14, 8), amb el signe exultant de la victòria. També al mar

Roig el Senyor obra amb poder misericordiós. Davant d'un Israel espantat en veure's perseguit pels egipcis, fins al punt de lamentar-se d'haver abandonat Egipte (cf. *Ex* 14, 10-12), Déu, com diu el nostre Salm, «*va partir en dos el Mar Roig [...] va fer passar Israel pel mig del mar [...] Hi enfonsà el faraó amb el seu exèrcit*» (vv. 13-15). La imatge del mar Roig «migpartit» sembla evocar la idea del mar com un gran monstre al qual es talla en dos parts i d'aquesta manera es torna inofensiu. El poder del Senyor venç la perillositat de les forces de la naturalesa i de les forces militars posades en acció pels homes: la mar, que semblava obstruir el camí al poble de Déu, deixa passar Israel a la zona eixuta i després es tanca sobre els egipcis, atropellats. «La mà forta i el braç estès» del Senyor (cf. *Dt* 5, 15, 7, 19, 26, 8) es mostren d'aquesta manera amb tota la força salvífica: l'opressor injust queda vençut, engolit per les aigües,

mentre que el poble de Déu «passa enmig» per seguir el seu camí cap a la llibertat.

A aquest camí fa referència ara el nostre Salm, recordant amb una frase brevíssima el llarg peregrinar d'Israel cap a la terra promesa: «*Va conduir pel desert el seu poble .*

Perdura eternament el seu amor» (v.

16). Aquestes poques paraules tanquen una experiència de quaranta anys, un temps decisiu per a Israel que, deixant-se guiar pel Senyor, aprèn a viure de fe, en l'obediència i en la docilitat a la Llei de Déu. Són anys difícils, marcats per la duresa de la vida al desert, però també anys feliços, de familiaritat amb el Senyor, de confiança filial; és el temps de la «joventut», com el defineix el profeta Jeremies parlant a Israel, en nom del Senyor, amb expressions plenes de tendresa i de nostàlgia: «Recordo el teu afecte juvenil, l'amor que em tenies de

núvia, quan anaves darrere meu pel desert, per terra que ningú no sembra» (Jr 2, 2). El Senyor, com el pastor del Salm 23 que contemplem en una catequesi, durant quaranta anys va guiar el poble, el va educar i va estimar, menant-lo fins a la terra promesa, vençant també les resistències i l'hostilitat de pobles enemics que volien obstaculitzar el seu camí de salvació (cf. vv. 17-20).

En l'enumeració que fa el nostre Salm de les «grans meravelles» s'arriba així al moment del do conclusiu, a la realització de la promesa divina feta als Pares: «Els va donar la seva terra en heretat, perquè perdura eternament el seu amor, en heretat a Israel el seu servent, perquè perdura eternament el seu amor»(vv. 21-22). En la celebració de l'amor etern del Senyor, ara es fa memòria del do de la terra, un do que el poble ha de rebre sense possessionar-se mai

d'ella, vivint contínuament en una actitud d'acollida agraïda i grata. Israel rep el territori on habitar com «herència», un terme que designa de manera genèrica la possessió d'un bé rebut d'un altre, un dret de propietat que, de manera específica, fa referència al patrimoni patern. Una de les prerrogatives de Déu és la de «donar», i ara, al final del camí de l'Èxode, Israel, destinatari del do, com un fill, entra al país de la promesa realitzada. S'ha acabat el temps de rodamón, sota les tendes, en una vida marcada per la precarietat. Ara ha començat el temps feliç de l'estabilitat, de l'alegria de construir les cases, de plantar les vinyes, de viure en la seguretat (cf. *Dt* 8, 7-13). També és el temps, però, de la temptació idolàtrica, de la contaminació amb els pagans, de l'autosuficiència que fa oblidar l'Origen del do. Per això, el salmista esmenta la humiliació i els enemics, una realitat de mort en la qual el

Senyor, un cop més, es revela com a Salvador: *«Es recordà que vivíem trepitjats. Perdura eternament el seu amor. Ens alliberà dels nostres enemics. Perdura eternament el seu amor»*(vv. 23-24).

Aquí sorgeix la pregunta: com podem fer d'aquest Salm la nostra pregària? Com podem apropiari-nos d'aquest Salm per a la nostra pregària? És important el marc del Salm, el començament i el final: és la Creació. Tornarem sobre aquest punt: la Creació com el gran do de Déu del qual vivim, en el qual ell es revela en la seva bondat i grandesa. Per tant, tenir present la Creació com a do de Déu és un punt comú per a tots nosaltres. Després segueix la història de la salvació. Naturalment nosaltres podem dir: aquest alliberament d'Egipte, el temps del desert, l'entrada a la Terra Santa i després els altres problemes, són molt distants de nosaltres, no són la nostra

història. Hem d'estar atents, però, a l'estructura fonamental d'aquesta oració. L'estructura fonamental és que Israel es recorda de la bondat del Senyor. En aquesta història hi ha moltes valls fosques, hi ha molts moments de dificultat i de mort, però Israel es recorda que Déu és bo i pot sobreviure en aquesta vall fosca, en aquesta vall de mort, perquè se'n recorda. Té la memòria de la bondat del Senyor, del seu poder, la seva misericòrdia és eterna. I també per a nosaltres és important recordar-nos de la bondat del Senyor. La memòria esdevé la força de l'esperança. La memòria ens diu: Déu existeix, Déu és bo, la seva misericòrdia és eterna. D'aquesta manera, fins i tot en la foscor d'un dia, d'un temps, la memòria obre el camí cap al futur: és llum i estrella que ens guia. També nosaltres recordem el bé, l'amor misericordiós i etern de Déu. La història d'Israel ja és una memòria també per a nosaltres: com es va

manifestar Déu, com es va crear el seu poble. Després Déu es va fer home, un de nosaltres: va viure amb nosaltres, va patir amb nosaltres, va morir per nosaltres. Roman amb nosaltres en el Sagrament i en la Paraula. És una història, una memòria de la bondat de Déu que ens assegura la seva bondat: el seu amor perdura. Després també en aquests dos mil anys de la història de l'Església hi és sempre, de nou, la bondat del Senyor. Després del període fosc de la persecució nazi i comunista, Déu ens ha alliberat, ha mostrat que és bo, que té força, que la seva misericòrdia és eterna. I, de la mateixa manera que en la història comuna, col·lectiva, és present aquesta memòria de la bondat de Déu, ens ajuda i es converteix en estrella de l'esperança, així també cada un té la seva història personal de salvació, i hem de considerar realment aquesta història, tenir sempre present la memòria de les

grans meravelles que ha fet també en la meva vida, per tenir confiança: la seva misericòrdia és eterna. I si avui em trobo en la nit fosca, demà ell em lliura perquè la seva misericòrdia és eterna.

Tornem al Salm perquè, al final, es refereix de nou a la Creació. El Senyor -diu així- «*Ell alimenta tots els vivents. Perdura eternament el seu amor*» (v. 25). L'oració del Salm conclou amb una invitació a la lloança: «*Enaltiu el Déu del cel. Perdura eternament el seu amor*» (v. 26). El Senyor és Pare bo i provident, que dóna l'herència als fills i proporciona a tots l'aliment per viure. El Déu que va crear el cel i la terra i les grans llumeneres celestials, que entra a la història dels homes per portar a la salvació a tots els seus fills, és el Déu que omple l'univers amb la seva presència de bé tenint cura de la vida i donant pa. El poder invisible del Creador i Senyor, cantat

en el Salm, es revela en la petita visibilitat del pa que ens dóna, amb el qual ens fa viure. Així, aquest pa de cada dia simbolitza i sintetitza l'amor de Déu com a Pare, i ens obre a la plenitud neotestamentària, a aquell «pa de vida», l'Eucaristia, que ens acompanya en la nostra vida de creients, anticipant l'alegria definitiva del banquet messiànic al cel.

Germans i germanes, la lloança i benedicció del Salm 136 ens ha fet recórrer les etapes més importants de la història de la salvació, fins arribar al misteri pasqual, on l'acció salvífica de Déu arriba al seu cim. Amb goig agraït celebrem, per tant, el Creador, Salvador i Pare fidel, que «ha estimat tant el món que ha donat el seu Unigènit, perquè tots els qui creuen en ell no es perdin, sinó que tinguin vida eterna» (Jn 3 , 16). En la plenitud dels temps, el Fill de Déu es fa home per donar la vida, per a la

salvació de cada un de nosaltres, i es dóna com pa en el misteri eucarístic per fer-nos entrar en la seva aliança que ens fa fills. A tant arriba la bondat misericordiosa de Déu i la sublimitat del seu «amor per sempre».

Per això, vull concloure aquesta catequesi fent meves les paraules que sant Joan escriu en la seva Primera Carta i que hauríem de tenir presents sempre en la nostra pregària: «Mireu quin amor ens ha donat el Pare dient-nos fills de Déu, i ho som!» (1 Jo 3, 1). Gràcies.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-
el-gran-hallel-salm-136-135/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-el-gran-hallel-salm-136-135/) (17/08/2025)